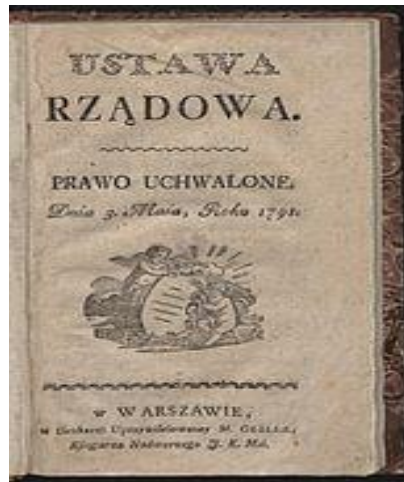

ROK 2021 JEST ROKIEM KONSTYTUCJI 3 MAJA

KONSTYTUCJA 3 MAJA

Konstytucja 3 maja, właśc. **Ustawa Rządowa z dnia 3 maja** – uchwalona 3 maja 1791 roku ustawa regulująca ustrój prawny Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Powszechnie przyjmuje się, że Konstytucja 3 maja była pierwszą w Europie i drugą na świecie (po konstytucji amerykańskiej z 1787r.) nowoczesną, spisaną konstytucją.

Obraz olejny

Jan Matejko, *Konstytucja 3 Maja 1791 roku*

Głównymi autorami Konstytucji 3 maja byli: król **Stanisław August Poniatowski**, **Ignacy Potocki** i **Hugo Kollątaj**.

Stanisław August Poniatowski

Ignacy Potocki

Hugo Kollątaj

Nie obeszło się bez przeszkód podczas obrad, w trakcie których uchwalono Konstytucję. W czasie obrad Sejmu Czteroletniego wielu posłów, pracujących na zlecenie państw ościennych (Rosji, Prus i Austrii), sprzeciwiało się powołaniu ustawy zasadniczej. Okazja nadarzyła się 3 maja 1791 roku, kiedy to wielu przeciwników konstytucji nie powróciło jeszcze z wielkanocnego urlopu. Zwolennicy zmian musieli się śpieszyć. Po siedmiogodzinnych obradach Sejm zatwierdził konstytucję, a król **Stanisław August Poniatowski** ją podpisał.

Konstytucja 3 maja została ustanowiona ustawą rządową przyjętą tego dnia przez Sejm Czteroletni. Została zaprojektowana w celu zlikwidowania obecnych od dawna wad systemu politycznego Rzeczypospolitej Obojga Narodów, opartego na wolnej elekcji i demokracji szlacheckiej. Konstytucja zmieniła ustrój państwa na monarchię dziedziczną, ograniczyła znacząco demokrację szlachecką, odbierając prawo głosu i decyzji w sprawach państwa szlachcie nieposiadającej ziemi (gołocie), wprowadziła częściowe zrównanie praw osobistych mieszczan i szlachty oraz stawiała chłopów pod ochroną państwa, w ten sposób łagodząc nadużycia pańszczyzny. Konstytucja formalnie zniosła fatalne **liberum veto** (tzn. nie zgadzam się, nie pozwalam), mocno nadużywane przez posłów.

Przyjęcie monarchicznej Konstytucji 3 maja spowodowało opozycję republikańską oraz sprowokowało wrogość Imperium Rosyjskiego, które od 1768 roku było protektorem Rzeczypospolitej i gwarantem nienaruszalności jej ustroju. W wojnie w obronie konstytucji Polska, zdradzona przez swojego pruskiego sprzymierzeńca **Fryderyka Wilhelma II**, została pokonana przez wojska rosyjskie **Katarzyny Wielkiej**, wspierające konfederację targowicką – spisek części polskich magnatów przeciwnych zmianie ustroju Rzeczypospolitej. Po utracie niepodległości w 1795 roku przez 123 lata rozbiórów przypominała o walce o niepodległość.

Zdaniem dwóch głównych współautorów Ignacego Potockiego i Hugona Kołłątaja była „ostatnią wolą i testamentem gasnącej Ojczyzny”.

Konstytucja 3 maja kształtowała ustrój Rzeczypospolitej zaledwie przez kilkanaście miesięcy. Po jej upadku stała się niedoścignionym wzorem i symbolem marzeń o niezawisłości państwa i wolności jego obywateli.

Konstytucja stanowiła symbol dążenia do odrodzenia narodowego przez cały okres zaborów. Odniesienia do Konstytucji 3 maja znajdowały się w Konstytucji Księstwa Warszawskiego. W 1815 r. nadając Konstytucję Królestwu Polskiemu sam car Aleksander I sugerował, że odwołuje się do ustawy z 3 maja 1791 r.

Wraz z odchodzeniem w przeszłość świadków epoki, Konstytucja stawała się mitem dla żyjących pod zaborami. W 32 rocznicę jej uchwalenia piętnastoletni uczeń gimnazjum wileńskiego napisał na tablicy „Vivat Konstytucja 3 maja!”. Jego koledzy dopisali niżej: „Jak słodkie

wspomnienie dla nas rodaków, lecz nie masz kto by się o nią upomniał”. To wydarzenie było początkiem prześladowań wileńskiej młodzieży.

Dziewiętnastowieczne poglądy na Konstytucję streścić można słowami jednego z działaczy emigracji po powstaniu listopadowym, Janusza Woronicza: „Ustawa 3 maja nie zdołała odwrócić już rozbiorów, uratować niepodległości narodu, uratowała go wszakże pod względem wewnętrznej naprawy, uratowała od wiecznej zakąły. Z zapalem powitał ją cały naród i po dziś dzień jest ona jedynym węzłem rozszarpanej Polski”.

Konstytucja składa się ze wstępu i 11 artykułów oraz ustaw dodatkowych, min. o miastach i sejmikach.

Oryginał rękopiśmienny *Konstytucji 3 maja* początkowo był przechowywany w Wilanowie w zbiorach Archiwum Publicznego Potockich, zgromadzonych przez Stanisława Kostkę Potockiego, uczestnika obrad Sejmu Czteroletniego. W latach 70 XIX wieku na mocy umów rodzinnych archiwum zostało przekazane do podkrakowskich Krzeszowic, a po 1945 roku powróciło do Warszawy i znalazło się w Archiwum Głównym Akt Dawnych.

medal wybity w 1791 roku z okazji uchwalenia Konstytucji 3 maja

Święto Narodowe Konstytucji 3 Maja

Święto Konstytucji 3 Maja obchodzono do czasów ostatniego rozbioru. Potem świętowanie 3 Maja było zakazane we wszystkich zaborach, dopiero po I wojnie światowej, kiedy Polska odzyskała niepodległość Święto Konstytucji 3 Maja zostało wznowione. Podczas II wojny światowej w czasie okupacji niemieckiej i radzieckiej Święto zostało zdelegalizowane. Dopiero w 1981 roku władza ludowa zezwoliła na obchody. Od 1989 roku Święto Konstytucji 3 Maja znów jest świętem narodowym, a od 2007 roku obchodzone jest również na Litwie.

W chwili obecnej cieszymy się tym świętem, wyrazamy wówczas swój patriotyzm i przywiązanie do Ojczyzny. 3 Maja jest dniem wolnym od pracy, byśmy mogli należycie go przeżyć, tzn. zagłębić się w historię Polski, zapoznać z okolicznościami uchwalenia Konstytucji, poznać sylwetki jej twórców i manifestować nasze symbole narodowe.

#93983311